

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Dyddiad y cyfarfod: Mehefin 21^{ain} 2023

Teitl: Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Pwrpas yr adroddiad: Rhoi diweddariad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am y Gofrestr Risgiau Corfforaethol

Portffolio'r Cabinet ac Aelod Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor y Cabinet ac Aelod y Cabinet ar gyfer Polisi, Perfformiad, Partneriaethau a Gwasanaethau Democrataidd

Rhoddir adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ynghylch Cofrestr Risgiau Corfforaethol y Cyngor i roi gwybodaeth a sicrwydd parhaus bod y risgiau a nodwyd gan uwch reolwyr yn cael eu rheoli'n briodol. Mae hyn yn atgyfnerthu rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio o ran rhoi sicrwydd annibynnol i'r Cyngor bod y Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn cael ei rheoli'n briodol.

Cynhaliwyd adolygiad o'r statws risg diweddaraf yng nghyfarfod y Grŵp Arweiniol ar 24.5.23 lle trafodwyd a chytunwyd ar ymgeiswyr ar gyfer dyrchafu / israddio i'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Isgyfeiriwyd o gorfforaethol i wasanaeth

R004: Parhad Busnes – mae'r sgôr risg gyffredinol wedi gostwng i 12 gan fod prosesau a strwythurau wedi bod yn eu lle sydd yn ddibynadwy gyda digwyddiadau sylweddol. Mae cynlluniau wrth gefn a threfniadau busnes yn eu lle sy'n rhoi sicrwydd nad oes angen iddo fod ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

R015: Cefnogi Busnesau Bwyd Lleol, Cynnal Diogelwch - mae'r sgôr risg gyffredinol wedi gostwng i 9 wrth i adnoddau diogelu'r cyhoedd gael eu dargyfeirio i glirio'r ôl-gronid ac mae camau lliniaru wedi bod yn llwyddiannus.

R018: Covid-19 – mae'r sgôr risg gyffredinol wedi gostwng i 9 gan fod Covid-19 wedi'i isgyfeirio ar lefel genedlaethol.

Uwchgyfeiriwyd o wasanaeth i gorfforaethol

Dim

Mae Atodiad A yn cynnwys y Gofrestr Risgiau Corfforaethol ddiweddaraf.

Mae'r sgôr risg ar gyfer R009: Rheoli Gwybodaeth a Chydnerthedd Seiberddiogelwch wedi cynyddu i 20. Roedd mesurau lliniaru blaenorol yn annigonol i atal risgiau rhag cynyddu. Felly, mae mesurau lliniaru newydd wedi eu rhoi mewn lle er mwyn lleihau'r risg. Y rhain yw:

1. Datblygu adolygiad rheolaidd ac Adroddiad Blynyddol yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth
2. Ailstrwythuro i ganolbwyntio adnoddau ac arbenigedd yn well
3. Mudo data a chynnwys i leoliadau mwy addas
4. Gweithredu amgryptiad segur

Mae cam gweithredu lliniaru newydd wedi'i ychwanegu at R017: Diogelu – gweithredu'r strwythur Llesiant Gydol Oed diwygiedig i wella'r gweithgarwch o ran Sicrhau Ansawdd a Diogelu Strategol a Lles Meddyliol a Chamdddefnyddio Sylweddau ym Mhorth Cynnal.

Mae'r holl risgiau eraill wedi'u hadolygu ac maent yn cynnwys statws RAG diwygiedig o gamau lliniaru a sylwadau wedi'u diweddarau.

Argymhelliad: Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol sydd wedi'i diweddarau

Rheswm dros y penderfyniad: Sicrhau bod y Cyngor yn rheoli Risgiau Corfforaethol yn briodol yn unol â'r Strategaeth a'r Fframwaith Risgiau Corfforaethol

Atodiadau: Atodiad A – Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Alun Williams (Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)

Swyddog Adrodd: Alun Williams (Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)

Dyddiad: **24^{ain} Mai 2023**

Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Adolygwyd a diweddarwyd gan y Grŵp Arweiniol ar	24/05/2023
Y tro diwethaf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei monitro oedd	09/03/2023
I'w chyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	21/06/2023

Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Cynnwys a Chrynodeb

Teitl y Risg	Perchennog	Statws y Risg		
		Sgôr	Statws	Tuedd
R004: Parhad Busnes ac Argyfyngau Sifil Posibl	Diana Davies	12		
R005: Cynllun Ariannol Tymor Canolig	Duncan Hall	20		
R006: Rhaglen Llesiant Gydol Oed	James Starbuck	15		
R009: Rheoli Gwybodaeth a Chydnerthedd Seiberddiogelwch	Alan Morris	20		
R015: Cefnogi Busnesau Bwyd Lleol, Cynnal Diogelwch	Carwen Evans	9		
R017: Diogelu	Audrey Somerton-Edwards	15		
R018: Covid-19	Alun Williams	9		
R019: Newid Hinsawdd ac Erydu Arfordirol/Llifogydd	Russell Hughes Pickering / Rhodri Llwyd	25		
R020: Clefyd Coed Ynn	Rhodri Llwyd	20		
R021: Ffosffadau	Russell Hughes-Pickering	20		
R022: Recriwtio a Chadw	Geraint Edwards	15		

Allwedd y Risg

	Red	High Risk
	Amber	Medium Risk
	Green	Low Risk

Trend Key

	Risk score has increased
	No change to risk score
	Risk score has decreased

Risg Gorfforaethol R004 Parhad Busnes

Perchennog: Rheolwr Corfforaethol Diana Davies

Disgrifiad

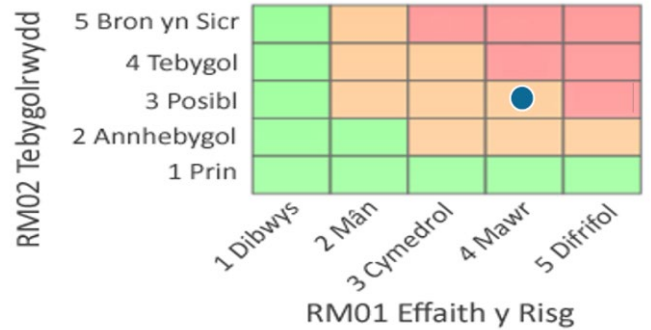
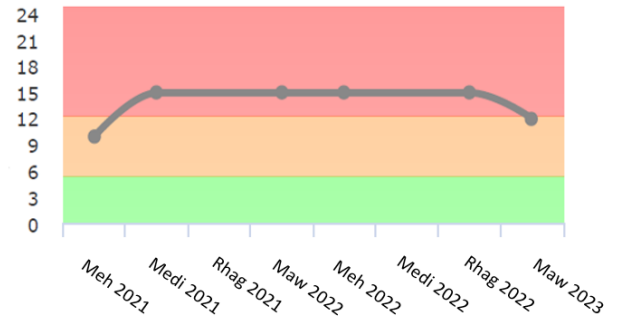
Mae peidio â meddu ar gydnerthedd busnes neu ddelio â digwyddiadau brys yn debygol o effeithio'n fawr ar y gwaith o ddarparu gwasanaethau hanfodol ac ar fywydau pobl yn ein cymunedau.

Y Canlyniadau Posibl

Mae nifer o risgiau sefydliadol a risgiau i ddinasyddion yn gysylltiedig â threfniadau gwael ar gyfer parhad busnes a chynllunio ar gyfer argyfyngau sifil posibl gan y gallai gwasanaethau gael eu heffeithio yn ystod digwyddiadau, a gall digwyddiadau mawr fod â chanlyniadau uniongyrchol a hirdymor, gan gynnwys peidio â darparu gwasanaethau hanfodol, anafiadau/marwolaethau, hawlio iawndal, difrod i eiddo, sylw negyddol yn y cyfryngau, ac ymchwiliadau cyhoeddus.

Tystiolaeth o'r Risg

Gall ymosodiadau meddalwedd wystlo amharu'n fawr ar ein gwaith a golygu llawer o amser adfer er mwyn ail-alluogi gwasanaethau hanfodol. Gall y digwyddiadau hyn fod yn rhai proffil uchel hefyd gan ennyn diddordeb eang yn gyhoeddus ac yn y cyfryngau. Wrth i'r rhan fwyaf o wasanaethau'r Cyngor gael eu darparu'n ddigidol ac o bell erbyn hyn (o ganlyniad i Covid), byddai'n arwain at ganlyniadau trychinebus i'n gallu i weithredu. Mae cynlluniau parhad busnes sydd wedi'u hymarfer a'u profi'n dda gennym ar gyfer senarios megis colli pŵer mewn adeiladau, llifogydd, boeleri neu'r pŵer yn methu, prinder tanwydd a digwyddiadau eraill sy'n gyfyngedig yn ddaearyddol, megis ar gyfer gwasanaethau unigol ac amserlenni gweddol gyfyngedig. Mae meddalwedd wystlo yn her arbennig oherwydd byddai'n amharu ar yr holl TGCh am gyfnodau amhenodol.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R004T03: Sicrhau bod cyfarfodydd cynllunio parhad busnes mewnol yr awdurdod cyfan yn effeithiol	31 Maw 2024	★	★	★	★
R004T04: Datblygu, mireinio a phrofi cynlluniau Parhad Busnes	31 Maw 2024	●	●	●	★
R004T05: Cymryd rhan a chyfrannu at grwpiau cydlynu Fforwm Lleol Cymru Gydnerth Dyfed Powys, a diweddarau Cynlluniau Argyfwng	31 Maw 2024	★	★	★	★
R004T06: Sicrhau bod cyfarfodydd mewnol Seibergadernid yn effeithiol	31 Maw 2023	★	★	★	✗
004T07: Adolygu Cynlluniau Argyfwng i sicrhau bod ymateb i ymosodiad meddalwedd wystlo yn cael ei gynnwys	31 Maw 2023	●	●	●	★

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd yma)

Mae'r rhan fwyaf o'r camau lliniaru wedi'u cyflawni'n llwyddiannus yn ystod y cyfnod adrodd felly mae'r sgôr effaith risg wedi'i gostwng o 5 i 4. Bydd un cam lliniarol yn cael ei ddileu o'r adrodd ar gyfer y cyfnod nesaf gan ei fod yn cyd-fynd â'r camau gweithredu sydd wedi'u cynnwys yn R009 Bydd pedwar o'r camau lliniaru yn parhau wrth symud ymlaen gan eu bod yn allweddol i sicrhau bod y sgôr risg yn cael ei chadw mor isel â phosibl. Mae'r grŵp Rheoli Parhad Busnes Argyfwng mewnol yn cyfarfod bob chwarter a chaiff ei gadeirio gan Ddeiliad Portfolio'r Cabinet ac mae Arweinydd y Cyngor yn ei fynyachu. Roedd y cyfarfod diweddaraf yn canolbwyntio ar y bygythiad o Doriad Pŵer Cenedlaethol a ddilynodd Ymarferion Fforwm Lleol Cymru Gydnerth Dyfed Powys (Lemur) a'r DU (Mighty Oak) i archwilio'r effeithiau a thynnu sylw at yr ymateb a'r parodrwydd pe bai Toriad Pŵer Cenedlaethol yn digwydd. Bydd y gwaith a'r hyn a ddysgir o'r ymarferion hyn gan swyddogion Cyngor Sir Ceredigion yn helpu i ffurfio'r sail ar gyfer datblygu Cynllun Toriad Pŵer Cenedlaethol Ceredigion. Yn dilyn adolygiad archwilio mewnol ac argymhelliad, bydd fersiwn diwygiedig o dempled y Cynllun Parhad Busnes yn cael ei gyflwyno yng nghyfarfod nesaf y Grŵp Rheoli Parhad Busnes Argyfwng a fydd yn cynnwys ystyried amseriad a hyd digwyddiadau posibl. Mae gan yr holl wasanaethau Gynlluniau Parhad Busnes cyfredol sy'n cael eu hadolygu'n barhaus yn unol â thrafodaethau a chamau gweithredu y cytunwyd arnynt o gyfarfodydd y Grŵp Rheoli Parhad Busnes Argyfwng. Argymhelliad arall o'r adolygiad Archwilio Mewnol oedd creu dogfen yn manylu ar sut mae'r Cyngor yn cyflawni ei rwymedigaethau i gydymffurfio â Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004. Mae hwn wedi'i baratoi a bydd yn sail i gynllun cyflawni a fydd yn cynnwys cylchoedd adolygu cynlluniau argyfwng a chynlluniau parhad busnes rhanbarthol a lleol ac yn llywio gwaith y Grŵp Rheoli Parhad Busnes Argyfwng. Mae'r Awdurdod Lleol yn ymwneud yn llawn â grwpiau niferus Fforwm Lleol Cymru Gydnerth Dyfed Powys megis: Grŵp Cydlynu Strategol, Grŵp Cydlynu a Hyfforddi, Parhad Busnes, Grwpiau Risg ac Iechyd. Mae Swyddogion yr awdurdod lleol hefyd yn cadeirio'r Grwpiau Adfer a Seiber a Seilwaith Digidol. Dau gynllun Fforwm Lleol Cymru Gydnerth Dyfed Powys sy'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd yw'r Cynllun Parhad Marwolaethau Ychwanegol a'r Cyd-lawlyfr Gweithdrefnau Digwyddiadau Mawr. Mae cyfarfodydd misol y grŵp Cydnerthedd Seiber yn cael eu cynnal. Mae llawer yn dod i'r cyfarfodydd gydag agenda dda o eitemau yn cael eu trafod a chamau gweithredu cadarn yn cael eu rhoi ar waith. Mae adroddiadau ar y prif bwyntiau yn cael eu bwydo bob mis i'r Grŵp Arweiniol gan sicrhau bod llywodraethu yn ei le.

Risg Gorfforaethol R005 Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Duncan Hall

Disgrifiad

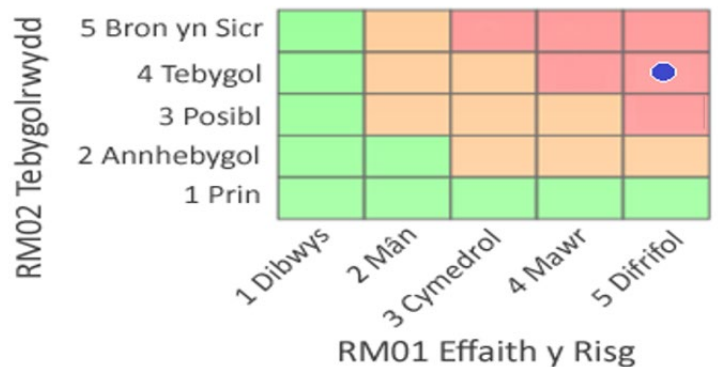
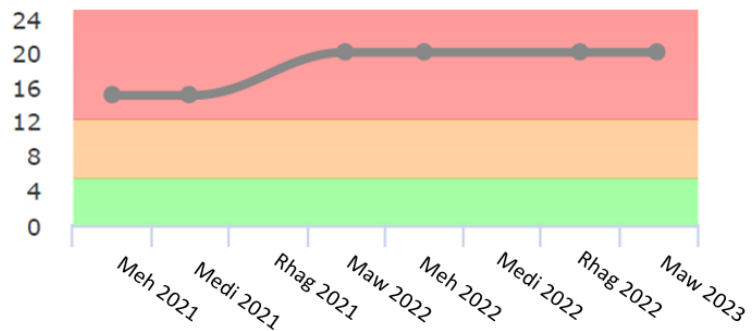
Bydd lleihau cyllid craidd a chyllid allanol yn arwain at ostyngiad yn y gwasanaethau a ddarperir mewn rhai meysydd. Bydd peidio ag addasu, gweithredu'r arbedion a nodwyd ac ystyried modelau gwahanol o ran darparu gwasanaethau yn unol â'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau yn y dyfodol ac ar gyfrifoldebau

Y Canlyniadau Posibl

- Risg o beidio â chwrrd â'r terfynau amser o ran pennu'r gyllideb statudol.
- Risg y bydd llai o adnoddau, llai o amser i roi newidiadau i wasanaethau ar waith, neu fethu â blaenoriaethu gwariant yn effeithiol yn unol â blaenoriaethu corfforaethol, yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau.
- Risg na fydd y cynlluniau arbedion a nodwyd yn cael eu cyflawni yn ôl y bwriad.
- Risg bod y gwaith o bennu'r gyllideb yn flynyddol yn rhwystro'r broses gynllunio ar gyfer y tymor hwy

Tystiolaeth o'r

- Nododd y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig gyfredol (a ddiweddarwyd ym mis Mawrth 2022) angen posibl i arbed tua £15m erbyn mis Mawrth 2025.
- Mae hon wrthi'n cael ei ddiweddarau, ond gydag arbedion o £8.8m wedi bod yn ofynnol ar gyfer Cyllideb 23/24 a chynnydd dangosol o 3.1% i Gymru gyfan ar gyfer 24/25 (a fyddai ond yn darparu cynnydd cyllid o £4m), mae lefel yr arbedion yn debygol iawn o fod yn uwch na'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig gyfredol.
- Mae lefel cyllid allanol cyfun Llywodraeth Cymru wedi gostwng dros y blynyddoedd o tua 80% i lawr i ychydig dros 70% o'r gyllideb refeniw, gan roi llawer mwy o faich ar gyllid a godir yn lleol drwy Dreth y Cyngor.
- Mae lefelau chwyddiant uchel yn dal i gael eu gweld mewn nifer sylweddol o feysydd, ac yn bennaf oll mae Tâl Gweithwyr sy'n rhan sylweddol o'r Gyllideb yn ogystal â chwyddiant Ynni, Bwyd a Chontractwyr / Darparwr.
- Cydnabuwyd llawer o'r rhain a ddarparwyd ar eu cyfer yng Nghyllideb 23/24, fodd bynnag y risg yw bod chwyddiant (ac felly pwysau costau) yn parhau i fod yn uchel am gyfnod hwy.
- Mae 'Gwneud Pethau'n Wahanol': Dull Corfforaethol o Weithredu' newydd bellach ar waith ac yn dechrau cyflawni ar gyfer 23/24. Mae'r Strategaeth Gydol Oed a Llesiant newydd hefyd yng nghyfnodau cynnar ei thaith weithredu ac mae sawl prif ffrwd ariannu Economaidd naill ai'n dwyn ffrwyth neu'n agos at ddwyn ffrwyth. Bydd angen i'r Rhaglenni hyn gyflawni ar draws y tymor canolig, yn ogystal â pharhau i fanteisio ar gyfleoedd Buddsoddi i Arbed pan fyddant yn codi.
- Mae hanes cadarn blaenorol yn bodoli o fantoli Cyllidebau a sefyllfa gadarnhaol ar ddiwedd y flwyddyn o ran Alldro gydag opsiynau diamed Archwilio Cymru o fewn yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae Mantolen y Cyngor ar 31/03/2022 yn gryf sy'n cyfrannu at gydnerthedd ariannol cryf.
- Mae enghreifftiau o Risgiau Gwasanaeth unigol sy'n dod o fewn y Risg Gorfforaethol gyffredinol hon e.e. Methiant posibl i gynnal rhwydwaith y Prifffyrdd i safonau derbyniol os nad oes digon o arian yn cael ei ddyrannu, cyllid annigonol i alluogi rhaglen adnewyddu fflyd cerbydau gynhwysfawr (gan gynnwys y newid i Sero Net) a risg y gallai'r arbedion sy'n ofynnol mewn Cyllidebau Ysgol Dirprwyedig gael effaith fawr ar ddarpariaeth mewn rhai ysgolion.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R005T01: Parhau â'r trefniadau o ran rheolaeth ariannol	31 Ma 2024 w	★	★	★	★
R005T03: Sicrhau bod arbedion effeithlonrwydd o ran trawsnewid a gwasanaethau yn cael eu datblygu a'u gweithredu	31 Ma 2024 w	★	●	★	★
R005T04: Diweddarau'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig i adlewyrchu lefel ddangosol o 3.1% o gyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer 24/25	30 Meh 2023			●	●

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd yma)

Mae'r sefyllfa bresennol yn y flwyddyn ar gyfer blwyddyn ariannol 22/23 wedi bod yn heriol yn bennaf oherwydd dyfarniadau cyflog a oedd bron ddwywaith y lefel a gyllidebwyd yn wreiddiol. Yn ogystal, mae effaith chwyddiant i'w gweld mewn sawl gwasanaeth (e.e. Tanwydd, contractau Trafnidiaeth, Deunyddiau). Cymerwyd amryw o gamau lliniaru i reoli'r sefyllfa, gyda'r gyllideb sylfaenol yn cael ei hail-alinio fel rhan o broses pennu Cyllideb 23/24. Dylai'r sefyllfa alldro derfynol y gellir ei rheoli fod ar gael erbyn diwedd Mai 2023 a rhagwelir sefyllfa weddol gytbwys, er y defnyddir rhai cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd mewn meysydd penodol i gyflawni hyn. Rhoddodd Setliad Cyllid Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru gynnydd cyllid o 8.1% (£9.6m) ar gyfer 23/24. Fodd bynnag, gyda thua £22m o bwysau Costau (sy'n cyfateb i gyfradd chwyddiant o dros 13%), mae hynny'n dal i arwain at arbedion o tua £9m ar gyfer 23/24 a chynnydd o 7.3% yn Nhrefn y Cyngor. Mabwysiadwyd dull newydd o weithredu o ran Arbedion y Gyllideb a oedd yn cynnwys adolygiad o benawdau cyllideb Corfforaethol (£2.9m), Cyfradd Cyfraniadau Cyflogwyr Gostyngol y Gronfa Bensiwn (£0.8m), terfyn ar y cynnydd a gymhwyswyd i gyllidebau Ysgolion Dirprwyedig (£2.1m) a Rhaglen Arbedion aml-flwyddyn newydd o'r enw 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Dull Corfforaethol o Weithredu' wedi'i rhoi ar waith (£3m ar gyfer 23/24 a chynigion cychwynnol pellach ar gyfer y 2 flynedd y tu hwnt i hynny). Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi cyllid Setliad Cyllid Llywodraeth Leol 24/25 o 3.1% yn unig ar gyfartaledd (a fyddai'n rhoi £4m ychwanegol). Ni chytunir ar ddyfarniad Cyflog Staff Cyffredinol ar gyfer 23/24 ac mae'r Undebau wedi gwrthod cynnig sy'n fwy na'r Ddarpariaeth Gyllideb gyffredol o tua 0.6m (ar ôl darparu ar gyfer y swm Wrth Gefn a neilltuwyd ar gyfer Cyflogau ac Ynni). Mae'r rhain a ffactorau eraill yn cael eu hadlewyrchu mewn Cynllun Ariannol Tymor Canolig wedi'i ddiweddarau sydd i'w gwblhau yn ystod Ch1 2023/24. Bydd y canlyniad yn arwain at her ariannol sylweddol yn y tymor canolig.

Risg Gorfforaethol R006 Rhaglen Llesiant Gydol Oed

Perchennog: Cyfarwyddwr Corfforaethol James Starbuck

Disgrifiad

Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed wedi'i sefydlu a'i datblygu i drawsnewid y ffordd y bydd y Cyngor yn darparu gwasanaethau Gofal Cymdeithasol. Mae hyn yn cyd-fynd â gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn rhoi'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer gwella llesiant pobl sydd angen gofal a chefnogaeth, a gofalwyr sydd angen cefnogaeth, ac ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru.

Felly bydd y rhaglen yn goruchwylio datblygiad gwasanaethau a thrawsnewid gofal cymdeithasol. Bydd methu â chyflawni hyn yn creu risg y bydd yr awdurdod yn peidio â bodloni ei ofynion statudol a deddfwriaethol a'r heriau a wynebir gyda'r pwysau cynyddol ar gyllidebau gofal cymdeithasol.

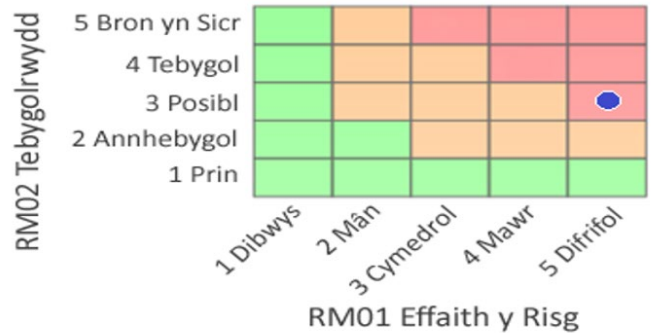
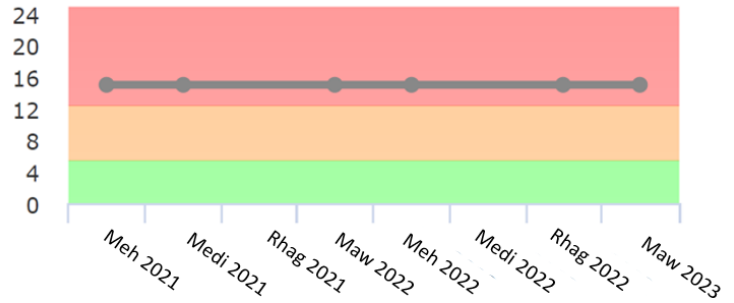
Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed yn symud ymlaen i ddatblygu a gweithredu trefniadau gwasanaethau a strwythur staffio i gefnogi'r pwyslais ar wasanaethau atal ac ymyrryd yn fuan. Bydd angen rheoli'r risgiau a'r cyfleoedd a allai ddeillio o ail-gydbwysio gwasanaethau.

Y Canlyniadau Posibl

- Anallu i ddarparu gwasanaethau diogel ac effeithiol ar draws pob oed
- Colli cyfleoedd i ddatblygu cymunedau cydnerth a gofalgar
- Cynnydd parhaus yn yr hyn sy'n cael ei wario i ddarparu gwasanaethau sydd â chost uchel
- Anallu i fodloni'r galw cynyddol am wasanaethau
- Heb fodloni dyletswyddau statudol a gofynion deddfwriaethol

Tystiolaeth o'r

- Pwysau parhaus ar gyllidebau gofal cymdeithasol
- Cynnydd yn nifer yr unigolion sy'n derbyn gwasanaethau statudol ar gyfer gofal a chymorth wedi'i gynllunio
- Angen darparu gwasanaethau atal ac ymyrryd yn fuan yn unol â deddfwriaeth
- Cyfnod hir o 'Broses rheoli newid' yn effeithio ar y gweithlu
- Anawsterau wrth gadw a recriwtio staff

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R006T01: Cyflwyno adroddiadau i'r bwrdd prosiect ynglŷn â'r cynnydd a wneir o ran gweithredu'r model newydd ar gyfer gwasanaethau.	30 Medi 2023	★	★	★	★
R006T03: Sicrhau bod rhaglenni Adnoddau Dynol/y Gweithlu yn cael eu rhoi ar waith yn unol â'r gweithdrefnau rheoli newid	30 Meh 2023	★	★	★	★
R006T05: Craffu'n rheolaidd ar y cyllidebau a'r goblygiadau ariannol o ran gweithredu'r model newydd.	31 Maw 2023	★	★	★	★
R006T07: Cyfathrebu a Llesiant Gydol Oed i'w gytuno a'i weithredu	30 Medi 2023	★	★	★	★

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd)

Cynnydd parhaus gyda Chynllun Gweithredu Llesiant Gydol Oed a chydol'r ffrydiau gwaith penodol. Mae'r rhan fwyaf o'r ailstrwythuro wedi'i gwblhau ac mae bellach wedi'i ymgorffori fel rhan o'r model. Mae'r gydran derfynol (Gwasanaethau Uniongyrchol) yn mynd rhagddi ac mae ymgynghoriad â rhanddeiliaid gwasanaethau i'w gynnal yn Ch1 2023/24. Tra bod y model Gydol Oed a Llesiant yn lleihau'r tebygolrwydd o risg, mae hyn yn cael ei wrthbwysio gan y galw ar wasanaethau sy'n parhau i dyfu. Yn bwysig, mae Swyddogion yn parhau i gynnal gwasanaeth diogel. Mae recriwtio ar draws yr holl dimau staff yn heriol iawn, gan adlewyrchu'r darlun cenedlaethol yng Nghymru a ledled y DU. Felly mae recriwtio a chadw yn parhau i fod yn ffocws allweddol ac rydym yn parhau i hyfforddi gweithwyr cymdeithasol newydd bob blwyddyn ac yn archwilio cyfleoedd i ddatblygu cyrsiau addysgol lleol gyda phartneriaid Addysg Uwch yn y Sir. Mae Uwch Swyddogion yn monitro cynnydd trwy Fwrdd Rhaglen Llesiant Gydol Oed bob mis yn ogystal â'r holl Swyddogion allweddol yn cyfarfod bob wythnos. Mae recriwtio, yn gorfforaethol, wedi ei adnabod fel risg i'r Cyngor.

Risg Gorfforaethol R009 Rheoli Gwybodaeth a Chydnerthedd Seiberddiogelwch

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Alan Morris

Disgrifiad

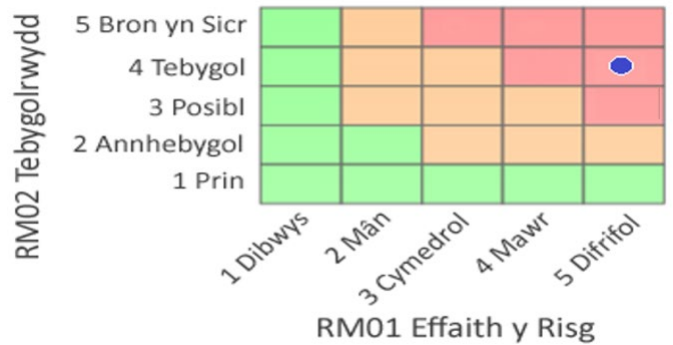
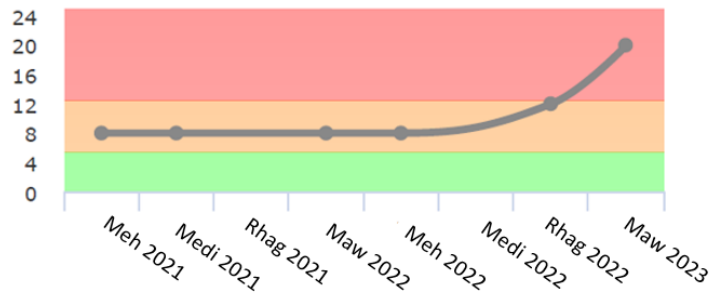
Bydd peidio â sicrhau bod gennym drefniadau gwybodaeth, TGCh, diogelwch a chydymffurfiaeth yn eu lle yn effeithio ar allu'r Awdurdod i addasu i newid, gwella ei wasanaethau, a chyfathrebu mewn modd effeithiol â dinasyddion ac unigolion eraill sy'n defnyddio gwasanaethau'r Cyngor.

Y Canlyniadau Posibl

Bydd peidio â chael systemau seiberddiogelwch cadarn ar waith yn effeithio ar ddarparu pob gwasanaeth, gan olygu na fydd mynediad neu fynediad cyfyngedig at systemau gwybodaeth sy'n allweddol ar gyfer cyflenwi busnes. Gallai prosesau Rheoli Gwybodaeth annigonol ac ymwybyddiaeth annigonol staff mewn perthynas â rheoli data personol arwain at gamddefnyddio/golli data, a gallai hynny olygu peidio â chydymffurfio â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data, a gall beri gofid i'r sawl y mae ei ddata wedi cael ei gamreoli. Bydd peidio â rheoli'r holl ddata mewn modd sy'n unol â'r gyfraith yn arwain at ddirwy fawr bosibl gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, ac yn tansellio enw da yr Awdurdod. Bydd darparu gwasanaethau digidol yn cynyddu'r galw am wasanaethau TGCh ac ymosodiadau seiber posibl, a rhaid cael adnoddau digonol ar gyfer hyn o ran costau staffio a seilwaith.

Tystiolaeth o'r

- Ni chafodd dim digwyddiadau mawr o fygythiadau seiber allanol eu hadrodd ac mae mân ymosodiadau wedi cael eu rheoli heb golli gwasanaeth
- Mae pob seilwaith TGCh yn parhau i gael ei chywiro i'r lefel ofynnol, a llwyddwyd i sicrhau'r achrediad Rhwydwaith Gwasanaethau Cyhoeddus.
- Ni roddwyd gwybod am unrhyw achos mawr o golli data i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth.
- Mae cyrsiau ymwybyddiaeth o wybodaeth yn parhau i gael eu cynnal, yn ogystal ag arferion o gydweithio mewn modd rhagweithiol â meysydd gwasanaethau er mwyn sicrhau bod eu data yn cael ei gadw mewn modd diogel a phriodol.
- Bu'r staff yn bresennol mewn hyfforddiant seiber i sicrhau ein bod dal gennym lefel dda o ddiogelwch wrth i'r risgiau o ymosodiad o'r tu allan gynyddu.
- Cydymffurfir â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data a chynnal Hysbysiadau Preifatrwydd a sicrhau cydsyniad lle bo angen.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R009T04: Parhau ag Archwilio Data ar draws pob maes gwasanaeth	31 Maw 2024	★	★	★	★
R009T05: Gweithredu amserlen cadw cofnodion a gymeradwywyd	31 Maw 2024	★	★	★	★
R009T06: Cefnogi pob maes Gwasanaeth i ddatblygu cynlluniau parhad Busnes Seiberddiogelwch	31 Maw 2023	★	★	★	✘
R009T08: Datblygu adolygiad rheolaidd ac Adroddiad Blynyddol yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth	31 Maw 2024				
R009T09: Ailstrwythuro i ganolbwyntio adnoddau ac arbenigedd yn well	31 Maw 2024				
R009T10: Mudo data a chynnwys i leoliadau mwy addas	31 Maw 2024				
R009T11: Gweithredu amgryptiad segur	31 Maw 2024				

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd)

Roedd mesurau lliniaru blaenorol yn annigonol i atal risgiau rhag cynyddu. Felly, mae mesurau lliniaru newydd wedi eu rhoi mewn lle er mwyn lleihau'r risg. Mae nifer o fân achosion o dor diogelwch data wedi digwydd yn ystod y chwarter diwethaf, a achoswyd yn bennaf gan gamgymeriadau dynol. Ymchwiliwyd i'r rhain a rhoddwyd argymhellion a chyngor. Ni chafwyd dim toriad sylweddol na cholli data. Mae gwaith Llywodraethu Gwybodaeth bron wedi'i gwblhau gydag uwchraddio i drwyddedu Microsoft wedi'i gaffael a fydd yn caniatáu gweithredu cadw a labelu yn y flwyddyn i ddod. Mae gwelliannau diweddar i systemau cywiro yn gweithio'n dda ac yn lliniaru

llawer o risgiau seiberddiogelwch. Fodd bynnag, mae'r lefelau bygythiad uwch a rhybuddion gan y Ganolfan Seiberddiogelwch Genedlaethol yn parhau i godi pryderon am sawl bygythiad i seilwaith TG y DU. Mae TG Ceredigion yn aelod gweithgar o Grŵp Cydnerthedd Seiberddiogelwch Llywodraeth Cymru, a sefydlwyd i wrthsefyll y bygythiadau hyn ac i rannu gwybodaeth ymhlith darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Risg Gorfforaethol R015 Cefnogi Busnesau Bwyd Lleol, Cynnal Diogelwch

Perchennog: Rheolwr Corfforaethol Carwen Evans

Disgrifiad

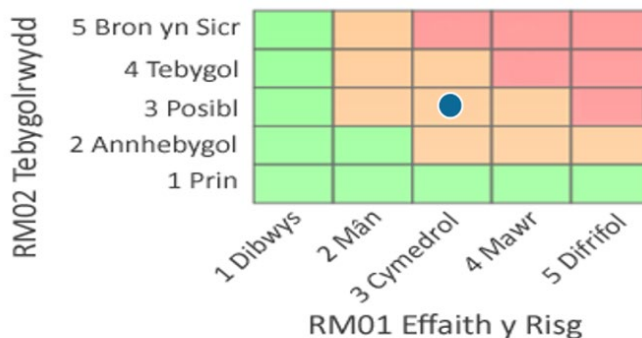
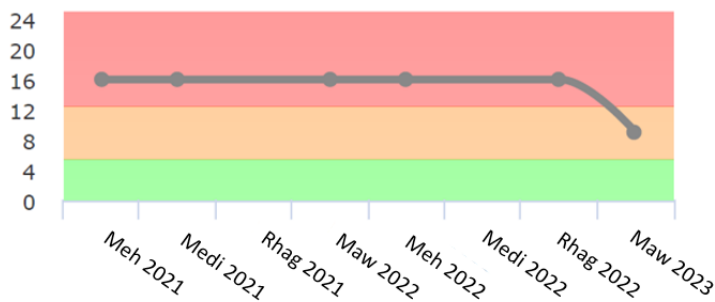
Gall peidio â chynnal arolygiadau digonol a chyson o safleoedd risg uchel, nac arolygiadau amserol o safleoedd newydd, olygu bod busnesau yn cael cymorth annigonol a allai arwain at safonau gwaeth, gan effeithio ar y busnes ei hun a'r economi leol. Os na fydd y Cyngor yn bodloni ei gyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Diogelwch Bwyd 1990, gallai hynny arwain at risg o danseilio ei enw da.

Y Canlyniadau Posibl

Mae'r prif ganlyniadau ar gyfer y Cyngor yn rhai gwleidyddol, a allai danseilio'i enw da ac arwain at wasanaethau gwaeth i fusnesau a'r effaith ar ddinasyddion y Sir. Gwenwyn bwyd yw'r prif risg a allai o bosibl gael effaith ddifrifol ar ddinasyddion. Gallai hyn arwain at adroddiadau rheoleiddio gwaeth, ymyrraeth a cholli hyder mewn sector busnes pwysig, a allai effeithio ar fywiogrwydd a hyfywedd yr economi leol.

Tystiolaeth o'r

Ers aildechrau arolygiadau o safleoedd bwyd yn ystod rhan olaf y pandemig, mae arolygiadau wedi'u cynnal yn unol â'r cerrig milltir a nodir yng Nghynllun Adfer yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Mae'r gwasanaeth wedi gwneud cynnydd aruthrol o ran mynd i'r afael â'r ôl-groniad o arolygiadau, ac er nad yw pob un wedi'i gwblhau, bydd y rheini sy'n parhau i fod angen arolygiad yn cael eu blaenoriaethu yn chwarter 1 2023/24. Mae recriwtio staff cymwys o ran bwyd yn her, ac mae'r gwasanaeth ar hyn o bryd yn hyfforddi ac yn datblygu rhai o'r staff presennol i ddod yn gymwys i gynnal arolygiadau o safleoedd bwyd. Yn ystod y pandemig cafodd dau Swyddog Iechyd yr Amgylchedd profiadol eu hadleoli i gyflawni dyletswyddau cysylltiedig â Covid-19. Tra bod un swyddog yn parhau i gyflawni'r dyletswyddau hyn, sy'n cynnwys dyletswyddau atal a rheoli heintiau mewn lleoliadau risg uchel megis cartrefi gofal, mae'r ail swyddog wedi dychwelyd i dîm Diogelu'r Cyhoedd a fydd yn darparu adnoddau ychwanegol.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R015T02: Blaenoriaethu sefydliadau bwyd yr ystyrir eu bod yn risg uchel a/neu ddim yn cydymffurfio	31 Maw 2024	★	★	★	★
R015T06: Uwchsgilio staff presennol i fod yn gymwys i gynnal arolygiadau diogelwch bwyd	31 Maw 2024	●	●	★	★
R015T07: Cynnal ymarfer caffael i gyflogi contractwyr arbenigol i ddarparu adnoddau ychwanegol	31 Maw 2024	●	●	★	★
R015T10: Arolygu pob sefydliad bwyd risg uchel yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd	31 Maw 2024	●	●	●	●

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd)

Mae'r gwasanaeth wedi parhau i arolygu sefydliadau bwyd yn unol â Chynllun Adfer yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Cynhaliwyd cyfanswm o 151 o arolygiadau hylendid bwyd risg uchel yn ystod y chwarter diwethaf. Hefyd, cynhaliwyd 12 o ail-ymweliadau statudol â'r safleoedd hynny nad oeddent yn cydymffurfio i gadarnhau bod y gwelliannau gofynnol wedi'u cyflawni'n foddhaol. Cyflogwyd contractwyr bwyd arbenigol hefyd i gynorthwyo'r gwasanaeth i fynd i'r afael â'r ôl-groniad o arolygiadau. Mae'r gwasanaeth wedi cwblhau 92% o'r holl arolygiadau risg uchel wedi'u rhaglennu yn ystod y flwyddyn. Dim ond 29 o safleoedd oedd heb fod yn destun arolygiad wedi'i raglennu, ac maent wedi'u blaenoriaethu ar gyfer arolygiad yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol hon. Mae hyfforddiant yn parhau i gael ei roi i swyddogion gynnal arolygiadau bwyd risg uchel. Ar hyn o bryd mae 9 o swyddogion bwyd sy'n gymwys o ran bwyd yn y tîm. Mae hyn wedi cyfrannu'n sylweddol at allu'r awdurdod i gydymffurfio â gofynion cynllun adfer yr ASB. Cwblhaodd Swyddog Diogelu'r Cyhoedd y cymhwyster, ac asesiad o gymhwysedd yn llwyddiannus ym mis Mawrth 2023, ac mae swyddog arall yn sefyll y cymhwyster a disgwylir iddo gyflawni'r un peth tua mis Mawrth 2024. Mae'r awdurdod yn parhau i fuddsoddi mewn swyddogion i feithrin cydnerthed yn y gwasanaeth, ac i fodloni gofynion Datblygiad Proffesiynol Parhaus y Cod Ymarfer. Mae'r gwasanaeth mewn sefyllfa llawer cryfach o ran arolygiadau bwyd risg uchel nag yr oedd y llynedd.

Risg Gorfforaethol R017 Diogelu

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Dros Dro Audrey Somerton-Edwards

Disgrifiad

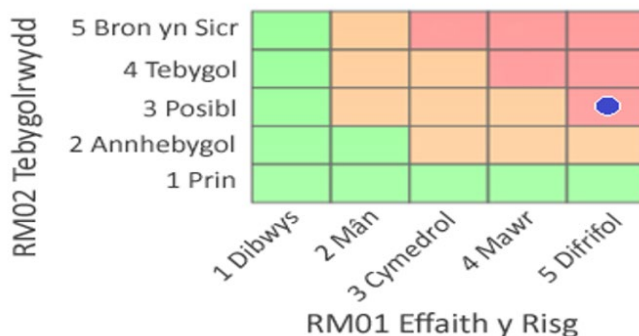
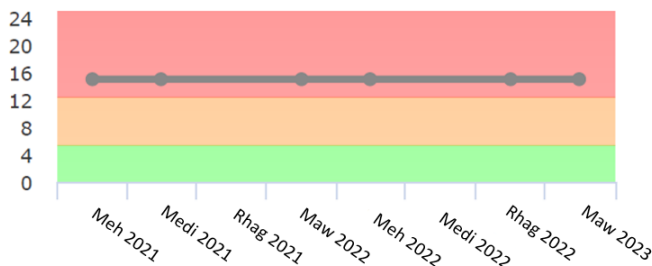
Risg o fethiant i gynnal dyletswyddau statudol y sefydliad mewn perthynas â diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion yn ystod y cyfnod pontio i'r Model Darparu Gwasanaethau Integredig.

Y Canlyniadau Posibl

Mae risg y gallai plant, pobl ifanc ac oedolion ddiodesdef niwed sylweddol a allai arwain at effaith andwyol ar enw da'r corff corfforaethol ynghyd ag effaith gyfreithiol ac effaith ariannol.

Tystiolaeth o'r Risg

- Cynnydd mewn atgyfeiriadau oherwydd newidiadau deddfwriaethol (Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a Thrais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol) ac effaith Covid-19 ar unigolion a grwpiau sy'n agored i gamdriniaeth ac esgeulustod
- Cynnydd yn y galw a chymhlethdod yn benodol o ran plant a theuluoedd a phobl ifanc
- Cydnabyddir bod hwn yn faes gwaith sydd â risg uchel

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R017T06: Cynnal Tîm Diogelu Gydol Oed wedi'i Integreiddio'n llawn	31 Maw 2024	●	●	●	●
R017T07: Sicrhau bod hyfforddiant diogelu a datblygiad sgiliau yn cael eu cyflwyno i'r holl staff	31 Maw 2024	●	●	●	●
R017T08: Gweithredu Gweithdrefnau Diogelu Cymru a Chanllawiau Ymarfer Rhanbarthol ar draws pob tîm	31 Maw 2024	●	●	●	●
R017T09: Monitro/rhoi gwybod yn rheolaidd am bryderon/gweithgareddau diogelu i fforymau diogelu	31 Maw 2023	★	★	★	★
R017T10: Cyfranogiad gweithredol yng ngweithgareddau'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol o bob rhan o'r model	31 Maw 2023	★	★	★	★
R017T11: Gweithredu strwythur Llesiant Gydol Oed diwygiedig i wella'r Sicrwydd Ansawdd, Diogelu Strategol	30 Medi 2023				★

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd yma)

Mae'r Model Llesiant Gydol Oed yn parhau i gael ei ymgorffori mewn arferion. Mae'r dull ymyrraeth gynnar o weithredu yn cael ei gydnabod fel dull gweithredu effeithiol a chadarn o atal ar draws anghenion pob oed. Mae addasiadau adferol wedi'u gwneud i'r strwythur i wella gallu a sicrhau defnydd llawn o ethos Llesiant Gydol Oed ar draws y gwasanaeth. O ran cyflawni'r dyletswyddau statudol, bu angen dibynnu ar staff wrth gefn asiantaeth i gynnal gwasanaeth diogel sy'n cyflawni'r holl swyddogaethau statudol o fewn terfynau amser. Mae strategaethau a chynlluniau ar waith i hyrwyddo recriwtio a chadw gweithlu parhaol a thorri'r ddibyniaeth ar ddarpariaeth asiantaethau. Mae'r Tîm Arloesi yn wasanaethu a gomisiynir sydd wedi ategu'r diffyg yng ngwaith cymdeithasol Plant Gofal wedi'i Gynllunio. Mae nifer uchel o atgyfeiriadau ar draws y maes diogelu Plant ac Oedolion yn parhau i fod yn gymhleth ac sydd angen cymorth dwys. Mae'r galw uwch am wasanaethau yn cael ei ailadrodd ar draws y Llesiant Gydol Oed i gyd. Heb y camau lliniaru sydd ar waith, mae'n bosibl y bydd canlyniadau difrifol pe na bai'n cyflawni dyletswyddau statudol yn briodol.

Risg Gorfforaethol R018 Covid-19

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Alun Williams

Disgrifiad

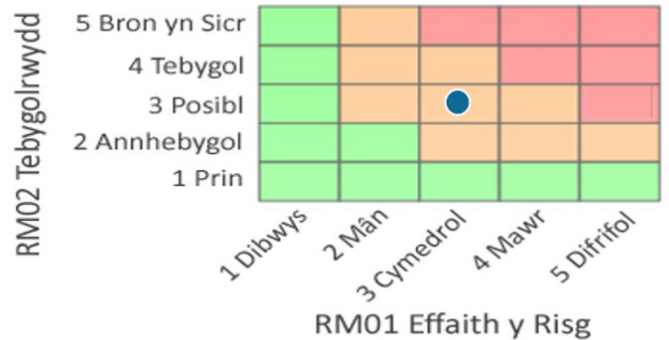
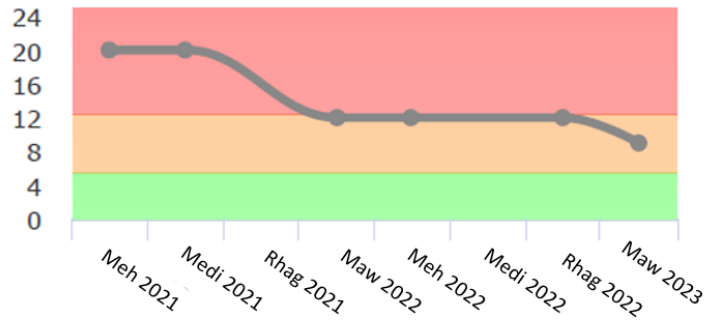
Effaith lleadaeniad y pandemig byd-eang Covid 19 ar iechyd dinasyddion, gan gynnwys y galw cynyddol ar wasanaethau'r Cyngor ac effaith y cyfnodau clo a'r llacio wrth i bolisi'r Llywodraeth newid yn gyson, yr economi ehangach a llesiant dinasyddion y Sir.

Y Canlyniadau Posibl

Lefelau uchel o'r haint, salwch difrifol a marwolaethau ychwanegol ymhlith y boblogaeth ynghyd â dirywiad sylweddol yn yr economi, amharu'n eang ar ddarparu gwasanaethau, a niwed i lesiant personol. Effaith ar ddarpariaeth a chynaliadwyedd gwasanaethau gan y Cyngor a'r gallu i ymateb i'r argyfwng economaidd a heriau eraill a grëwyd o ganlyniad i'r pandemig. Ar ôl y pandemig, mae hefyd risg o ôl-groniadau mewn gwasanaethau cyhoeddus, gan arwain at ragor o anawsterau iechyd a gofal cymdeithasol a phroblemau lles i'r boblogaeth. Mae'n debygol y bydd mwy o wrthdaro rhwng gwahanol fodolau ymateb i'r pandemig.

Tystiolaeth o'r Risg

Dechreuodd cyfnod clo yn y DU ar Fawrth 23ain 2020 a digwyddodd ddwywaith wedi hynny. Caedd y Cyngor ei swyddfeydd, ei ysgolion a'i gyfleusterau. Mae gwasanaethau wedi aildechrau ar ôl i gyfyngiadau ddod i ben. Mae'r sector gofal preswyl wedi gweld mesurau'n cael eu llacio ac mae achosion o heintio wedi lleihau mewn difrifoldeb o ganlyniad i frechu rheolaidd a straen llai difrifol o Covid. Mae ein disgyblion ysgol wedi wynebu tarfu sylweddol ar eu haddysg. Hyd yn hyn, mae Ceredigion wedi osgoi lefel uchel o farwolaethau. Fodd bynnag, mae dyfodiad amrywiolion newydd wedi cymhlethu pethau ac yn destun pryder a'r risg fwyaf sy'n ein hwynebu. Costau uwch a llai o incwm yn deillio o Covid19. Ad-dalodd Llywodraeth Cymru y mwyafrif helaeth o'r costau hyd at fis Mawrth 2022 a rhoddodd swm llai o gyllid ar gyfer 2022/23. Nid oes dim cyllid pellach wedi'i gynllunio ar gyfer y flwyddyn nesaf, ar wahân i gyllid cyfyngedig ar gyfer Profi ac Orlhain. Er bod absenoldebau staff yn gymharol isel oherwydd staff yn gweithio o gartref i ryw raddau, bu cynnydd anochel yn y llwythi gwaith gan ein bod yn y cyfnod adfer. Mae'n ymddangos bod y lefel uchel o frechu yng Ngheredigion wedi lliniaru effaith afiechyd difrifol. Ar hyn o bryd, mae'n ymddangos bod y tonnau omicron o'r haint yn dal i ddigwydd yn rheolaidd ond nid yw'n arwain at lefelau uchel o broblemau iechyd gwanychol neu farwolaethau. Mae Cymru mewn "cyflwr sefydlog", sy'n golygu bod llawer o wasanaethau yn ôl i fusnes fel arfer, fodd bynnag, erys ôl-groniadau sylweddol mewn rhai gwasanaethau. Er bod mwyafrif y cyfyngiadau wedi dod i ben, mae'r risg o amrywiolion pellach yn parhau'n uchel.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R018T01: Cydymffurfio a chefnogi trefniadau Cyfnod Clo Cenedlaethol a Lleol yn llawn	31 Maw 2023		★	★	★
R018T03: Cymryd rhan lawn mewn trefniadau rhanbarthol o ran ymateb i argyfwng ac adfer	31 Maw 2023	★	★	★	★
R018T04: Cyfathrebu effeithiol gyda'r cyhoedd a rhanddeiliaid Ceredigion	31 Maw 2023		★	★	★
R018T07: Cefnogi'r economi a busnesau lleol drwy bob cam o'r pandemig	30 Medi 2023	★	★	★	★
R018T08: Gweithio gydag eraill i gynnal profion, olrhain cysylltiadau a brechiadau torfol	31 Maw 2023		★	★	★
R018T09: Gweithredu rhaglen effeithiol o gymorth a hyfforddiant lles staff	30 Medi 2023	★	★	★	★
R018T10: Trawsnewid tîm olrhain cysylltiadau yn dîm diogelu iechyd	31 Maw 2024				★

Comments (eg progress to date)

Er bod Covid yn parhau i fod yn risg i'r gymuned ac i'r Awdurdod, mae'r feirws Omicron yn llai difrifol na'i ragflaenwyr ac ynghyd â chyfraddau uchel o frechu, mae'r pandemig fwyfwy dan reolaeth. Ynghyd â pholisiau'r Llywodraeth, mae'r mesurau lliniaru a gymerwyd gan yr Awdurdod a'i bartneriaid dros y deuddeg mis diwethaf

wedi cael effaith gadarnhaol wrth leihau effaith y pandemig o fewn y Sir. Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ill dau wedi llacio rheoliadau ac mae cyfyngiadau wedi'u codi. Mae'r Awdurdod yn mynd i'r afael â'r ôl-groniad o waith. Mae ymyrraeth a chyllid y Llywodraeth wedi'u cwtogi'n sylweddol ac mae ein tîm olrhain cysylltiadau wedi'i leihau o 80 aelod o staff ddeuddeng mis yn ôl i 4. Mae olrhain cysylltiadau wedi dod i ben ac mae profi wedi'i atal ar gyfer y gwanwyn a'r haf. Mae'r tîm olrhain cysylltiadau yn trawsnewid yn dîm diogelu iechyd aml-asiantaeth "Pob-perygl", a fydd yn ymateb i nifer o fygythiadau iechyd y cyhoedd, gan gynnwys Covid, Mpox, TB, ac ati. Mae polisi'r Llywodraeth wedi cydnabod bod y coronafeirws wedi symud o bandemig i sefyllfa endemig. Mae'n rhaid i ni fyw gyda'r feirws yn cylchredeg yn ein cymunedau a'n gweithleoedd. Serch hynny, erys risg y bydd amrywiolyn newydd yn ymddangos a allai fod yn fygythiad difrifol i iechyd y cyhoedd.

Risg Gorfforaethol R019 Newid Hinsawdd ac Erydu Arfordirol / Llifogydd

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Russell Hughes-Pickering / Rhodri Llwyd

Disgrifiad

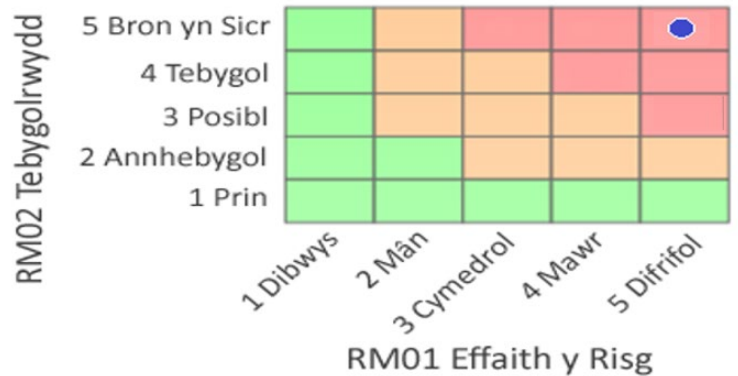
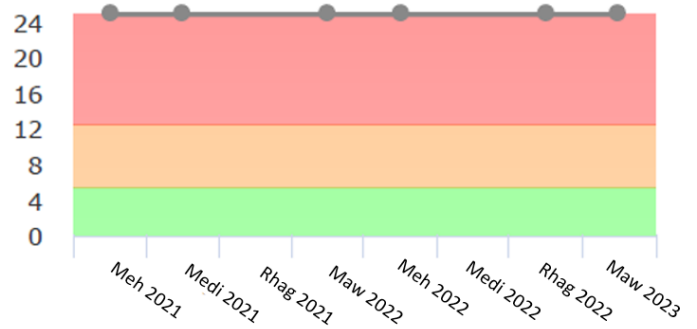
Newid hinsawdd yw un o'r heriau amgylcheddol mwyaf a wynebwn. Er y bydd peidio â chyrraedd targedau lleihau allyriadau carbon ac ynni yn cael effaith ariannol ac amgylcheddol i'r Awdurdod, ceir goblygiadau ehangach ar gyfer y Sir gyfan, e.e. mwy o achosion o lifogydd, sychder a stormydd, a allai gael effaith enfawr ar ein cymunedau ac ar ystâd y Cyngor sy'n cynnwys ein hadeiladau, ysgolion, Gwarchodfeydd Natur, Parciau, rhandiroedd a hefyd daliadau eraill nad ydynt wedi'u rheoli'n weithredol. Cydnabyddir bod rhaid i ni arwain trwy esiampl a gwneud popeth y gallwn ei wneud i leihau newid hinsawdd yn y dyfodol, a rhoi sylw i'r risgiau sy'n gysylltiedig â hyn a'u lliniaru. Rhaid datblygu mentrau polisi a strategaethau sy'n cynnwys cydnerthedd ecosystemau, gwelliannau bioamrywiaeth a chynlluniau lleihau llifogydd a'u gweithredu os ydym am lwyddo i leihau ein hól troed carbon a lleihau'r risg i'n prif seilwaith, asedau, trigolion, cymunedau a thirwedd.

Y Canlyniadau Posibl

Mae newid hinsawdd yn golygu y byddwn efallai'n wynebu digwyddiadau tywydd amlach neu fwy difrifol megis llifogydd, sychder a stormydd. Gyda'r digwyddiadau hyn daw 'risgiau ffisegol' sy'n cael effaith uniongyrchol ar gymunedau ac effaith bosibl ar yr economi. Mae rhannau o forlin Ceredigion yn agored i erydu arfordirol a llifogydd, ac mae rhai cymunedau mewndirol mewn perygl o lifogydd a cholli tir o gyrsgiau dŵr. Gallai'r effeithiau fod yn bellgyrhaeddol, gyda rhanddeiliaid yn wynebu canlyniadau sy'n bygwth bywyd neu'n newid bywyd, gydag effaith ar rannau mawr o'r Sir/Cyngor. Yn ogystal, gallai peidio â lleihau effeithiau newid hinsawdd gael canlyniadau o ran enw da, canlyniadau ariannol ac amgylcheddol ar gyfer y Cyngor, gan gynnwys ar ffurf cosbau ariannol am beidio â chyrraedd targedau Llywodraeth Cymru ar gyfer rheoli carbon a bioamrywiaeth. Bydd effeithiau anuniongyrchol yn cynnwys newidiadau i bryfed, plâu a chlefydau a fydd yn cytrefu ac yn effeithio ar ein hamgylchedd. Yn ogystal ag effeithiau uniongyrchol y rhain, bydd yr effeithiau ar amser staff a chostau eraill i ddelio â hyn yn sylweddol. Mae colli brigdwf oherwydd clefyd coed ynn eisoes wedi cael canlyniadau ar gyfer microhinsoddau lleol a bydd yn gwaethygu effeithiau newid hinsawdd yn ogystal â chyfrannu atynt.

Tystiolaeth o'r

Mae newid hinsawdd yn realiti ac yn digwydd ar draws y byd; mae'n cael effaith ar gymunedau lleol yng Ngheredigion. Mae Cynllun Rheoli Traethlin Gorllewin Cymru a Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol Ceredigion wedi nodi lleoliadau yn y Sir sydd mewn perygl nawr ac a fydd mewn perygl yn y dyfodol oherwydd erydu arfordirol a llifogydd, a llifogydd o brif afonydd/cyrsgiau dŵr/dŵr wyneb. Mae tystiolaeth wyddonol yn dangos er mwyn atal newid hinsawdd rhaid atal allyriadau carbon – nid yw eu lleihau yn ddigonol, mae'n rhaid i ni fynd ymhellach a gweithio tuag at fod yn awdurdod lleol sero-net.

Camau Lliniaru

	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R019T01: Datblygu Strategaeth Newid Hinsawdd Corfforaethol	31 Maw 2024	●	●	●	■
R019T03: Cynyddu faint o ynni a gynhyrchir trwy ffynonellau adnewyddadwy.	31 Maw 2024	★	★	●	★
R019T04: Nodi a rheoli'r ystâd gorfforaethol	31 Maw 2024	★	★	●	■

R019T05: Datblygu Cynlluniau Lleihau Llifogydd	31 Maw 2024	●	●	●	●
R019T06: Monitro'r arfordir gyda Chanolfan Monitro Arfordirol Cymru, datblygu Amddiffyniad yr Arfordir	31 Maw 2024	★	★	★	★
R019T08: Gwneud cais am arian i weithredu prosiectau sy'n lliniaru effaith newid hinsawdd	31 Maw 2024	●	●	●	●
R019T09: Datblygu Strategaeth ULEV Gorfforaethol, Cynllun Gweithredu a rhaglen gyflenwi cyfalaf	31 Maw 2024	★	★	★	✘
R019T10: Adolygu a chyhoeddi Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol a rhaglen gyflenwi cyfalaf cysylltiedig	31 Maw 2024	★	★	★	✘

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd)

Nid oes Strategaeth Gorfforaethol ar y Newid yn yr Hinsawdd wedi'i datblygu eto, ond mae gwaith rhanbarthol ar Strategaeth Ynni Canolbarth Cymru a Chynllun Gweithredu dilynol wedi symud ymlaen. Hefyd mae gwaith i gyflwyno Cynllun Ynni Ardaloedd Lleol ar gyfer Ceredigion wedi dechrau a byddai'n fuddiol pe bai'r darnau hyn o waith yn cael eu cwblhau er mwyn bod yn sail i strategaeth newid hinsawdd bosibl.

Mae Cynlluniau Gweithredu Seilwaith Gwyrdd ar gyfer pob un o'r 6 thref wedi'u datblygu a'u cyhoeddi'n ddwyieithog yn ogystal ag Asesiad Seilwaith Gwyrdd ledled y sir i gefnogi'r newid ym Mholisi Cynllunio Cymru a ragwelir tua diwedd 2023 a'r ffocws ar enillion net ar gyfer bioamrywiaeth. Pan fydd CDLI2 yn aildechrau, bydd polisi strategol penodol ar y newid yn yr hinsawdd yn cael ei ddatblygu.

Mae Cynllun Gweithredu'r Strategaeth Ynni Ranbarthol wedi'i gymeradwyo gan Fwrdd Tyfu Canolbarth Cymru, ac mae gwaith ar Gynllun Ynni Ardaloedd Lleol ar gyfer Ceredigion wedi dechrau, gyda nifer o weithdai bellach wedi'u cynnal. Mae Swyddog Ynni Rhanbarthol wedi'i benodi ac mae bellach yn ei swydd, bydd yn helpu'n benodol gyda phroses y Cynllun Ynni Ardaloedd Lleol ac efallai y bydd hefyd yn gallu rhoi rhywfaint o gymorth ychwanegol ar gyfer cynlluniau datgarboneiddio eraill. Mae templedi adrodd allyriadau Llywodraeth Cymru wedi'u rhyddhau, a bydd swyddogion yn cyfrifo'r ffigurau sy'n berthnasol i Geredigion yn y misoedd nesaf i'w cyflwyno ym mis Medi.

Daeth y Cynllun Rheoli Carbon i ben ar 31/03/23, ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu cynllun newydd hyd at 2030 ac sy'n cyd-fynd â'r Cynllun Gweithredu Sero Net.

Gosodwyd PV ychwanegol yn ysgol Llwyn yr Eos, hefyd gosodwyd PV yn Ysgol Uwchradd Aberteifi ac Ysgol Gynradd Aberteifi yn ystod 2022/23. Yn anffodus, torrdd y Gwaith biomas yn Aberystwyth i lawr a olygodd fod y safleoedd cysylltiedig yn rhedeg ar nwy am nifer o fisoedd, gan gynyddu ein dibyniaeth ar danwyddau ffosil am gyfnod byr. Mae hyn bellach wedi'i atgyweirio ac mae gwres a dŵr poeth yn cael eu darparu trwy'r biomas.

Mae'r Strategaeth ULEV wedi'i mabwysiadu yn dilyn cymeradwyaeth gan y Cabinet ac mae ar gael ar wefan y Cyngor. Mae'r gwaith o gyflawni Cam 2 y rhaglen pwyntiau gwefru cyhoeddus cerbydau trydan wedi'i gwblhau, ac mae ceisiadau grant wedi'u cyflwyno ar gyfer ariannu rhaglen gwefru cerbydau trydan cyhoeddus Cam 3 yn BA2023/24 - Cronfa trawsnewid cerbydau allyriadau isel iawn Llywodraeth Cymru (£350k) ac OZEV Llywodraeth y DU ar gyfer grant ORCS (£60k)

Mae dyfynbrisiau ar gyfer cysylltiadau grid y Depo wedi'u cael a fydd yn defnyddio'r grant o £300k sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru trwy Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, ac mae APSE hefyd wedi'u comisiynu i gynnal asesiad o gynllun y depos i sicrhau eu bod yn bodloni gofynion y Cyngor yn y dyfodol o ran seilwaith gwefru cerbydau trydan. Mae cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yn cael eu datblygu ar gyfer Cynllun Lliniaru Llifogydd Pentref Llandre - Achos Cyfiawnhad Busnes; Cynllun Lliniaru Llifogydd Camlas y Borth - Achos Cyfiawnhad Busnes; Achos Busnes Amlinellol Capel Bangor; ac Achos Busnes Amlinellol Tal-y-bont wedi'u hoedi ychydig, gan fod yr Awdurdod yn aros am ddata hanfodol gan drydydd partion (gan gynnwys Network Rail a Chyfoeth Naturiol Cymru). Mae'r dyddiad cwblhau ar gyfer pob cynllun Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol wedi'i ymestyn i 30 Mehefin 2023.

Mae'r Drwydded Forol a chaniatâd cynllunio wedi dod i law mewn perthynas â Chynllun Amddiffyn Arfordir Aberaeron a disgwyli'r caniatâd cynllunio a phenodiad contractwr yn gynnar yn 2023. Mae achosion busnes yn cael eu datblygu ar gyfer y cynlluniau posib yn Aberystwyth, y Borth a Llangrannog.

Mae Canolfan Monitro Arfordirol Cymru yn parhau i arolygu'r arfordir amddiffynedig ar ran Cyngor Sir Ceredigion, ac mae eu defnydd o dechnoleg yn cynyddu maint a chywirdeb y data y gellir ei gasglu. Mae Canolfan Monitro Arfordirol hefyd yn bwriadu gweithio mewn partneriaeth â'r Adran Pensaerniaeth a Pheirianeg Sifil - Prifysgol Caerfaddon, sy'n bwriadu gosod sganiwr laser parhaol yn y Borth am gyfnod o 12 mis fel rhan o gais ar gyfer Pwnc Uchafbwynt ar Draethau Graean Cyngor Ymchwil yr Amgylchedd Naturiol gwerth £3m a gyhoeddwyd yn ddiweddar a fydd yn cynorthwyo gyda monitro symudiad y traeth graean fel rhan o Amddiffynfa Arfordir y Borth i sefydlu rhaglen weithredol a chynnal a chadw yn y dyfodol.

Mae'r Awdurdod wrthi'n adolygu perfformiad arfordirol yr amddiffynfeydd môr ar hyd glan y Borth, oherwydd pryderon ynghylch gorlifo lleol yn ystod stormydd.

Mae'r Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol a gymderadwywyd wedi'u cyhoeddi ar wefan y Cyngor Sir, ac mae gwaith wedi parhau ar ddatblygu a chyflwyno rhaglen y Gronfa Teithio Llesol yn BA2022/23 a datblygu cynllun ar gyfer Llwybrau Diogel yn y Gymuned Llanrhystud.

Ceisiadau a baratwyd ac a gyflwynwyd ar gyfer cyllid grant Llywodraeth Cymru yn BA2023/24 gan gynnwys: Grant Craidd Cronfa Teithio Llesol (£0.5M); Plas Gogerddan i Waunfawr Rhan 1 (£1.5M); £50k SRICS ar gyfer datblygiad parhaus y cynllun yn Llanrhystud.

Risg Gorfforaethol R020 Clefyd Coed Ynn

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Rhodri Llwyd

Disgrifiad

Clefyd coed ynn yw'r clefyd coed mwyaf arwyddocaol i effeithio ar y DU ers clefyd llwyfen yr Isalmaen, a bydd yn arwain at ddirywiad a marwolaeth oddeutu 90% i 95% o goed ynn yn y DU, ac mae coed ynn yn gyffredin ar draws Ceredigion. Mae hyn yn cynnwys ar gyrion coetiroedd ar ffurf gwrychoedd a choed sbesimen ar hyd ffyrdd, hawliau tramwy cyhoeddus eraill ac mewn mannau agored cyhoeddus. Mae'r haint clefyd coed ynn yn achosi i'r coed freuo, colli canghennau ac yn y pen draw gallent gwympto. Mae'r newidiadau strwythurol i'r pren mewn coed ynn sy'n marw yn cynyddu'n sylweddol y risg o'r coed yn cwmpo.

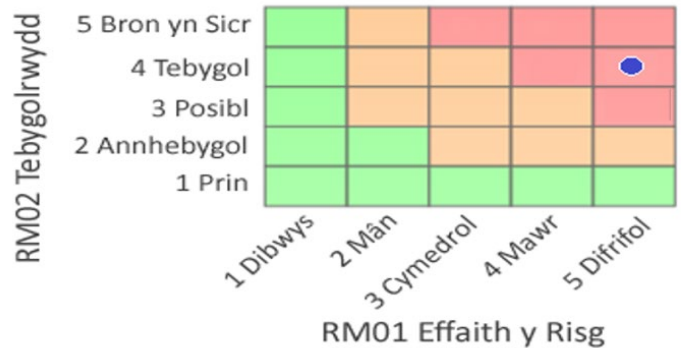
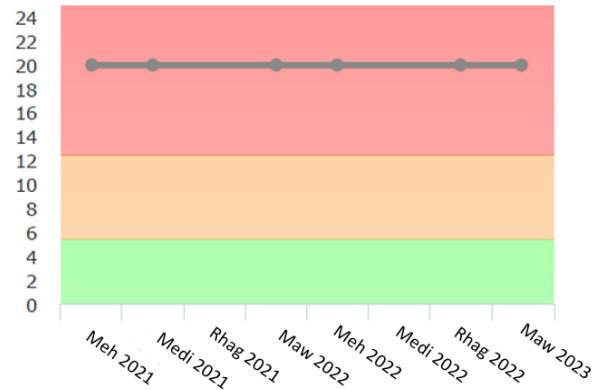
Mae clefyd coed ynn eisoes yn cael effaith ar y brigdwf ar draws y sir. Amcangyfrifir bod 42,000 o goed ynn aeddfed ar hyd y ffyrdd sirol yn unig, a 10,000 pellach ar Ystâd Gorfforaethol y Cyngor. Gan gymryd bod dwysedd tebyg o goed ynn ar draws yr holl dir cyhoeddus a phreifat arall, gan gynnwys coetiroedd a gwrychoedd, mae effaith a gaiff colli coed oherwydd clefyd coed ynn dros y 5 mlynedd diwethaf a dros y 5 mlynedd nesaf ar ôl troed carbon Ceredigion, y microhinsawdd ac effeithiau lleol ar newid hinsawdd yn sylweddol.

Y Canlyniadau Posibl

Ceir posibilrwydd parhaus ar gyfer marwolaeth neu anafiadau o ganlyniad i ddigwyddiadau cysylltiedig â chlefyd coed ynn, gan gynnwys risgiau i swyddogaethau statudol neu ddarparu gwasanaethau, gyda phroblemau iechyd a diogelwch cynyddol oherwydd dirywiad coed ynn ar ffyrdd, parciau gwledig, ystadau tai, ysgolion, llwybrau beicio, llwybrau ceffylau a llwybrau troed. Cynnydd yn y gwariant o gostau uniongyrchol ac anuniongyrchol o ganlyniad i Glefyd Coed Ynn. Bydd allyriadau carbon o goed sy'n cwmpo/angen eu symud yn cael effaith ar darged carbon sero-net 2030 y Cyngor, a bydd angen paratoi rhaglen blannu sylweddol dros y degawd nesaf i wneud iawn am y coed ynn a gollwyd. Bydd yr ecosystemau a ddarperir gan goed ynn yn cael eu colli, e.e. ansawdd aer, lleihau llifogydd, cysgodi trefol, cynnydd mewn lefelau sŵn a cholli sgriniau gweledol gyfagos â'r priffyrdd, storio carbon, atafaelu carbon a chynefin ar gyfer bioamrywiaeth, a risgiau i rywogaethau/safleoedd a warchodir trwy newid a cholli strwythur, sefydlogrwydd a chyfansoddiad cynefinoedd.

Tystiolaeth o'r

Mae clefyd coed ynn eisoes yn gyffredin ac yn weladwy ar draws y Sir. Mae canllaw cenedlaethol ar gyfer asesu coed sydd â'r clefyd, gan ddefnyddio system yn seiliedig ar y ganran o frigdwf byw, wedi cael ei sefydlu ac yn cael ei ddefnyddio i benderfynu pryd y mae angen gweithredu i roi sylw i'r risgiau sy'n codi yn sgil dirwyniad coed. Argymhellir y dylid gweithredu pan fydd oddeutu 50% o'r goron yn weddill. Oherwydd graddfa cwblhau arolwg ar draws yr holl goed sydd ym mherchnogaeth y Cyngor, mae dull blaenoriaethol o weithredu wedi cael ei ddatblygu i sicrhau bod yr ardaloedd risg uchel yn cael eu harolygu gyntaf. I gyflawni hyn mae dadansoddiad risg ansoddol wedi cael ei gwblhau sy'n ystyried y tebygolrwydd o gael anaf a difrifoldeb ar gyfer pob gwasanaeth yn yr awdurdod y nodwyd y bydd yn debygol o gael ei effeithio gan glefyd coed ynn. Rhoddwyd ystyriaeth i newidynnau megis y nifer amcangyfrifedig o goed ynn, y nifer amcangyfrifedig o ddefnyddwyr sy'n defnyddio'r gwasanaeth ac o ran cyflymder a gweledd ar y priffyrdd. Mae Cynllun Gweithredu Clefyd Coed Ynn yn amcangyfrif y gallai'r cyfanswm cost i'r Cyngor ar gyfer rheoli'r risg o glefyd coed ynn fod tua £9.4m dros gyfnod o 10 mlynedd, a bydd angen £20m pellach i ddelio â choed ynn ar dir preifat.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R020T04: Ymgymryd â chynllun gwaith â blaenoriaeth i docio/symud coed fel y bo angen	31 Maw 2024	★	★	●	●
R020T05: Ceisio cyllid gan Lywodraeth Cymru a chyfleoedd cyllid eraill i fynd i'r afael â'r risg a achosir gan	31 Maw 2024	●	●	■	■
R020T06: Ymgymryd â rhaglen waith gychwynnol ar goed yr effeithiwyd arnynt gan glefyd coed ynn mewn ysgolion	30 Medi 2022	★	✓	✓	✓
R020T07: Cynnal arolwg mewnol o ardaloedd blaenoriaethol ar gyfer 2022 fel y nodir yn y Cynllun Gweithredu Clefyd Coed Ynn	30 Medi 2022	★	✓	✓	✓
R020T08: Comisiynu arolwg ffyrdd A, B, C a ffyrdd Diddosbarth fel y nodir yn y Cynllun Gweithredu Clefyd Coed Ynn	30 Tach 2022	★	★	✓	✓

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd)

Mae arolwg Haf 2022 o'r holl goed priffyrdd wedi'i gwblhau ac mae'r data o'r ymarfer hwnnw wedi'i fewnforio i system reoli'r Cyngor. Mae gwaith ar goed ar ymyl y ffordd sy'n eiddo i'r Cyngor yn cael ei flaenoriaethu ar hyn o bryd yn ôl risg, gyda gwaith ar goed blaenoriaeth uchel a'r rheini ar lwybrau blaenoriaethol i'w wneud gan ddefnyddio fframwaith presennol Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru cyn gynted â phosib nes bod fframwaith newydd y cyngor yn dod ar-lein. Mae gwaith yn parhau i ddod o hyd i berchnogion coed ar ymyl y ffordd sydd mewn perchnogaeth breifat, ac yna cyhoeddir hysbysiad ffurfiol o dan Adran 154 Deddf Priffyrdd 1980 yn gofyn i'r perchennog fynd i'r afael â'r problemau o fewn cyfnod penodol o amser. Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud ochr yn ochr â chyfarwyddo perchnogion coed preifat yr ystyrir eu bod yn risg i'r cyhoedd/traffig lle maent yn hongian dros y briffordd. Mae'r un dull o weithredu yn cael ei ddefnyddio ar gyfer coed sy'n cael eu dwyn i'n sylw gan ymholiadau gan aelodau'r cyhoedd ac mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud ochr yn ochr â gwaith arolygu coed a nodwyd. Mae gwaith torri coed sydd â chlefyd coed ynn ar frys yn ysgolion ac yn eu cyffiniau wedi'i gwblhau. Mae'r gwaith o gaffael y Fframwaith Gwaith Coed newydd ar gyfer Clefyd Coed Ynn a'r holl waith coed arall ar fin digwydd. Ymdrechwyd yn helaeth i chwilio am opsiynau ariannu allanol, ond eto nid oes dim cyfleoedd cyllid grant o'r fath ar gael. Bydd mwy o waith yn cael ei wneud gan y Swyddog clefyd coed ynn i nodi cyfleoedd i leihau costau a sicrhau'r enillion mwyaf posibl o waith tynnu coed/cangen. Bydd cynllun gwaith newydd ar gyfer coed sy'n eiddo i'r Cyngor ar ymyl y ffordd a manau agored cyhoeddus yn dechrau ar gyfer 2023.

Risg Gorfforaethol R021 Ffosffadau

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Russell Hughes-Pickering

Disgrifiad

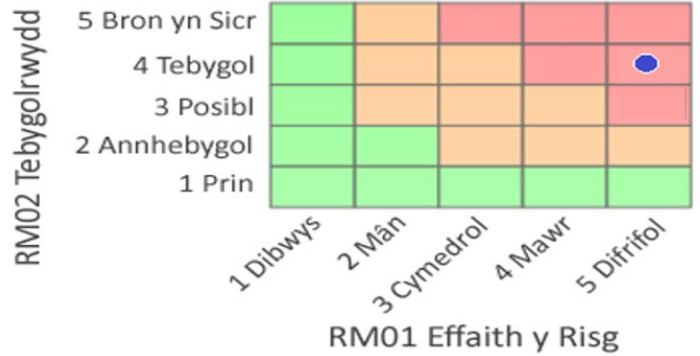
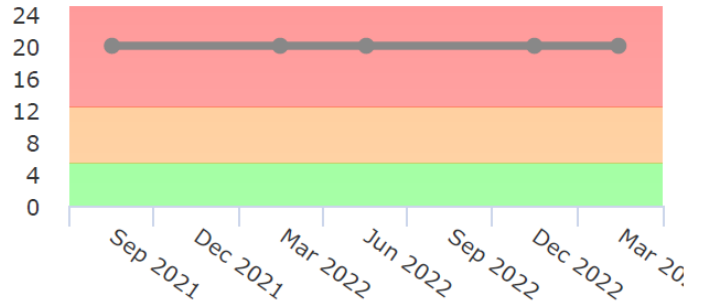
Ym mis Ionawr 2021 cyhoeddodd Cyfoeth Naturiol Cymru dystiolaeth o lefelau ffosffadau ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth Arbennig afonol yng Nghymru (gan gynnwys Afon Teifi) ynghyd â chyfarwyddyd safbwynt cynllunio dros dro (wedi'i ddiweddarau Mai 2021).
Y Cyngor yw'r awdurdod cymwys fel y'i diffinnir yn y Rheoliadau Cynefinoedd ac mae'n ofynnol iddo roi sylw i'r cyngor wrth wneud penderfyniadau cynllunio ar gyfer datblygiadau ac o ran y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI). Mae effaith ffosffadau ar 50% o'r Ganolfan Gwasanaeth Trefol a 14% o'r Ganolfan Gwasanaeth Lleol a ddynodwyd yn y CDLI. Cyfanswm y tir a effeithir yng Ngheredigion yw 806 km² / 44.6% o'r sir. Gallai 14 o safleoedd tai a neilltuwyd ddarparu 572 o gartrefi ac o'r rhain disgwylir i 114 ohonynt fod yn rhai fforddiadwy. Mae problemau arwyddocaol o ran datblygu yn yr ardal hon. Disgwylir i'r ardal a effeithir gynyddu pan fydd gwybodaeth a chyfarwyddyd pellach yn cael eu rhyddhau mewn perthynas ag Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol.

Y Canlyniadau Posibl

Mae'n debygol iawn y bydd datblygu ar draws y Sir yn cael ei gyfyngu'n fawr hyd nes y gall mesurau gael eu rhoi ar waith i liniaru effeithiau maethynnau ar amgylcheddau afonol a morol. Gallai hyn gyfyngu ar allu'r Cyngor i ddarparu prof elfennau ei Strategaeth Gorfforaethol, y Strategaeth Economaidd, y Cynllun Datblygu Lleol, Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif a chyfleusterau iechyd a gofal cymdeithasol allweddol. Disgwylir i'r sefyllfa waethygu pan fydd data yn ymwneud ag asesiadau Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol yn cael eu rhyddhau yn 2022 a fydd â goblygiadau mawr ar gyfer gweddill y Sir.

Tystiolaeth o'r Risg

Mae monitro maethynnau gan Gyfoeth Naturiol Cymru wedi sefydlu nad yw 8 o'r 16 gorsaf fonitro ar Afon Teifi yn cwrdd â'u targedau a osodwyd gan y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur. Felly, nid ydynt yn bodloni gofynion eu statws ffafriol cadwriaethol, ac o bosib yn difrodi'r ecosystemau bregus a oedd yn sail i'w dynodiad fel Ardal Cadwraeth Arbennig. Mae targedau o'r fath hefyd yn cael eu monitro ar gyfer maethynnau eraill yn Ardal Cadwraeth Arbennig Teifi a'r Ardaloedd Cadwraeth Arbennig morol ar hyd ein harfordir.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Me di	Rhag	Maw
R021T01: Sicrhau bod pob cais, cynllun a phrosiect yn cael ei sgrinio yn unol â chyfarwyddyd Cyfoeth Naturiol Cymru	31 Maw 2024	★	★	★	★
R021T02: Codi ymwybyddiaeth yn lleol ac yn genedlaethol a nodi ffyrdd i fireinio'r cyfarwyddyd	31 Maw 2024	★	★	★	★
R021T03: Gweithio ar lefel is-genedlaethol a chenedlaethol trwy'r gweithgorau i gael atebion	31 Maw 2024	★	★	★	★
R021T04: Ceisio atebion lleol, dysgu o arferion gorau mewn mannau eraill, defnyddio asedau sydd ym mherchnogaeth y Cyngor	30 Medi 2023	★	★	★	●
R021T06: Penodi ymgeisydd i rôl swyddog rhaglen rhanbarthol y Bwrdd Rheoli Maethynnau	31 Maw 2023	●	●	★	✓
R021T07: Parhau i lobio am ddull 'Tîm Cymru' o weithredu gan gynnwys rhestr liniaru genedlaethol a data	31 Maw 2024	●	●	★	★
R021T08: Ystyried atebion lleol megis Cyfleusterau Trin Preifat a gweithio gyda Dŵr Cymru	31 Maw 2024	●	●	★	★

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd

Mae cynnig i'r Gronfa Ffyniant Gyffredin wedi ei gyflwyno ar gyfer Swyddog Rheoli Maethynnau a monitorau ansawdd dŵr ar hyd y Teifi. Mae'r astudiaeth ddichonoldeb gwlyptir wedi'i chwblhau ochr yn ochr â'r cyfrifiannell rhanbarthol a'r canllawiau lliniaru; Mae 2 astudiaeth dichonoldeb gwlyptir ar y safle hyd at y cam cynllunio i gychwyn yn fuan. Mae polisi wedi cymryd yr awenau ar y prosiect PRAM i symud y pethau y mae modd eu cyflawni eu blaenau. Mae rhestrau gwirio datblygwyr a chymorth HRA yn cael eu paratoi ar hyn o bryd ac mae templed drafft Cynllun y Bwrdd Rheoli Maethynnau yn cael ei lunio. Mae digwyddiad ymgysylltu â rhanddeiliaid wedi'i gynllunio ar gyfer dechrau mis Mehefin. Mae awaith Tîm Cymru yn mynd rhaaddo avda'r rhanbarth yn chwarae rhan allweddol wrth ddvianwadu ar

Risg Gorfforaethol R022 Recriwtio a Chadw

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Geraint Edwards

Disgrifiad

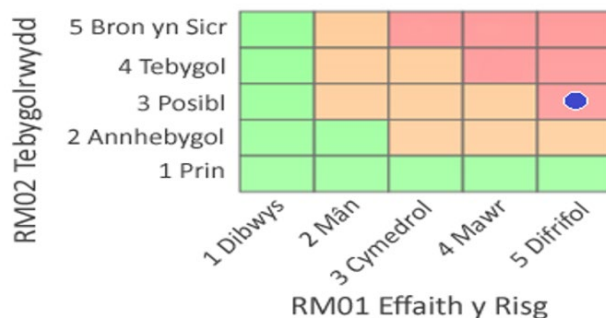
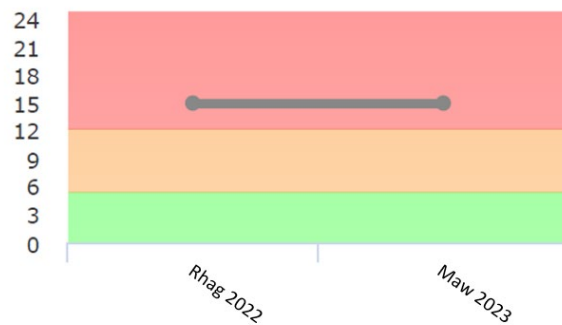
Bydd methu â recriwtio staff i rolau allweddol yn cael effaith ar y gallu i gynnal gwasanaethau diogel ac effeithiol a'r gofyniad i fodloni cyfrifoldebau statudol a deddfwriaethol.

Y Canlyniadau Posibl

Gall effaith methu â recriwtio mewn modd amserol arwain at anallu i fodloni dyletswyddau statudol neu ofynion deddfwriaethol; anallu i ddarparu gwasanaethau diogel ac effeithiol; neu ei gwneud yn heriol i wasanaethau ymateb i alwadau sy'n newid. Byddai hyn yn arwain at ymyrraeth gan reoleiddwyr a/neu gael eu rhoi mewn mesurau arbennig, gan greu pwysau ychwanegol sylweddol ar y gyllideb a niweidio enw da'r Cyngor, a fyddai'n effeithio ymhellach ar frand ein cyflogwr a'n gallu i recriwtio. Yn ogystal, gallai methu â recriwtio arwain at effaith negyddol ar weddill y gweithlu o ganlyniad i orfod rhannu'r llwyth gwaith ychwanegol.

Tystiolaeth o'r Risg

Marchnad lafur heriol a welir yn y nifer uchel hanesyddol o swyddi gwag ledled y DU, y gyfradd isaf o ddiweithdra ers 1974 a'r cynnydd yn nifer y bobl economaidd anweithgar. Methiant i recriwtio mewn nifer o rolau proffesiynol er gwaethaf sawl ymgyrch. Mwy o ddefnydd o staff asiantaeth i gyflawni rolau allweddol â chymwysterau proffesiynol, yn enwedig mewn gofal cymdeithasol ac uwch reolwyr.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Meh	Medi	Rhag	Maw
R022T01: Cyflogi asiantaeth recriwtio i recriwtio i rolau parhaol o ddomestig a rhyngwladol	03 Chwe 2023			★	★
R022T02: Ymgymryd â meincnod cyflogau holl awdurdodau lleol Cymru	31 Gorff 2023			●	●
R022T03: Adolygu'r ffurflen gais a'r broses	30 Meh 2023			●	★
R022T04: Ystyried cynllun prentisiaeth aml-lefel	30 Meh 2023			★	★
R022T05: Parhau i lobïo dros raddfa gyflog Cymru gyfan ar gyfer gweithwyr cymdeithasol	30 Medi 2023			■	★

Sylwadau (e.e. Cynnydd Hyd Yma)

Mae Cynllun Gweithlu 2023-2028 yng nghamau olaf y drafftio a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ei gymeradwyo erbyn diwedd yr haf. Mae'r Cynllun yn cynnig pedair blaenoriaeth allweddol: Profiad Ymgeisydd a Denu Talent; Ein Diwylliant; Ffyrdd Newydd o Weithio; a Gwireddu Potensial. Mae mynd i'r afael â'r heriau recriwtio a chadw wrth wraidd y cynllun gyda ffocws ar farchnata, y broses ymgeisio, llais y gweithiwr, uwchsgilio digidol, cynllunio ar gyfer olyniaeth, cynllun graddedigion a rhaglenni prentisiaeth. Mae'r berthynas waith gydag asiantaeth recriwtio arbenigol i ddenu gweithwyr cymdeithasol cymwys, yn y DU ac yn rhyngwladol, bellach wedi'i sefydlu ac mae'r garfan gyntaf o ymgeiswyr addas yn cael ei hasesu ar hyn o bryd.